

Sygn. akt VII Ua 38/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Graczyk (spr.)

Sędziowie: SO Renata Gąsior

SO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: st.sekr.sądowy Monika Olszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 września 2016 r. w Warszawie

sprawy z wniosku J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o zasiłek macierzyński

na skutek apelacji wniesionej przez odwołującą

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 stycznia 2016 roku sygn. akt VI U 393/15

oddala apelację.

SSO Renata Gąsior SSO Marcin Graczyk SSO Małgorzata Jarząbek

Sygn. akt VII Ua 38/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 stycznia 2016 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie J. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w W. z dnia 7 września 2015 r., nr znak: (...) odmawiającej jej prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego od 29.06.2015 r. do 27.12.2015 r.

Wydając zaskarżony wyrok Sąd Rejonowy ustalił, że J. K. była objęta ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa jako osoba wykonująca pozarolniczą działalność gospodarczą. W dniu 29 grudnia 2014 r. J. K. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w W. wniosek o udzielenie 20-tygodniowego podstawowego urlopu macierzyńskiego na dziecko, które miało się urodzić około 18 stycznia 2015 r., w terminie od 29 grudnia 2014 r. do 17 maja 2015 r. Tego samego dnia złożyła także wniosek o udzielenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego po zakończeniu podstawowego urlopu macierzyńskiego, za okres od 18 maja 2015 r. do 28 czerwca 2015 r.

W dniu 17 stycznia 2015 r. J. K. urodziła dziecko. Organ rentowy rozpoczął wypłacanie jej zasiłku od 03 lutego 2015 r., przy czym w marcu 2015 r. wypłacił jej także zasiłek chorobowy za grudzień 2014r. J. K. złożyła w dniu 7 sierpnia 2015

r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w W. wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego z tytułu urlopu rodzicielskiego od 29 czerwca 2015 r. do 27 grudnia 2015 r., przypadającego po urlopie macierzyńskim i dodatkowym urlopie macierzyńskim. W uzasadnieniu wskazała, że nie miała świadomości tego, że powinna złożyć jeszcze jeden wniosek i była głęboko przekonana, że dochowała wszystkich formalności, gdy księgowy przesłał jej wnioski, które złożyła 29 grudnia 2014 r., przed urodzeniem syna 17 stycznia 2015 r., ponieważ na urlopie macierzyńskim przebywała od 29 grudnia 2014 r. Po urodzeniu syna dostarczyła akt urodzenia i nie poinformowano jej wtedy ani nie zapytano, czy chce pobierać 100% zasiłku, stąd myślała, że pobiera kwotę wyliczoną za całe 52 tygodni urlopu. Nie uzyskała także żadnej decyzji o przyznaniu zasiłku, jego wysokości i terminu, do kiedy będzie go pobierać. Odwołująca się nie była pewna z jakich tytułów otrzymała świadczenia, ponieważ środki, które zostały jej wypłacone, były również zaległym zasiłkiem chorobowym, na którym przebywała od 1 do 28 grudnia 2014 r. Zorientowała się, że nie otrzymała środków za lipiec, w związku z czym skontaktowała się z pracownikami ZUS. Wyjaśniła, że zawsze płaciła składki w terminie i gdyby miała świadomość, że nie złożyła wszystkich dokumentów, to by dopilnowała tego. Księgowy, który przygotowywał jej te dokumenty, nie przekazał jej trzeciego wniosku, o urlop rodzicielski, oprócz dwóch, które już złożyła. Od początku zakładała wykorzystanie 52 tygodni urlopu, wskazała także, że od rozpoczęcia prowadzenia działalności w 2005 r. bardzo wiele zmieniło się w przepisach. Wskazała także, że była zajęta opieką nad synem, który często chorował.

Sąd I instancji ustalił ponadto, że decyzją z dnia 7 września 2015 r. (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. odmówił J. K. prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego od 29 czerwca 2015 do 27 grudnia 2015. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż w przypadku ubezpieczonego niebędącego pracownikiem, wniosek o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego, jest on zobowiązany złożyć płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem korzystania z tego zasiłku. Z posiadanej dokumentacji wynikało, że ubezpieczonej wypłacono podstawowy zasiłek macierzyński za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego od 29 grudnia 2014 do 17 maja 2015 i dodatkowy zasiłek macierzyński za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego od 18 maja 2015 do 28 czerwca 2015. Roszczenie o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego zostało natomiast zgłoszone w dniu 07 sierpnia 2015 a zatem po obowiązującym terminie. Wskazana przyczyna niezgłoszenia roszczenia w ustawowym terminie nie była w ocenie organu rentowego przeszkodą uniemożliwiającą zgłoszenie wniosku w terminie.

Stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sądowych i aktach rentowych. Autentyczność i treść dokumentów stanowiących podstawę ustalenia stanu faktycznego, nie była kwestionowana przez żadną ze stron, toteż Sąd I instancji uznał je za pełnowartościowy materiał dowodowy. Ustalając stan faktyczny Sąd miał na uwadze, że był on między stronami bezsporny, a spór dotyczył wyłącznie prawa.

Sąd Rejonowy zważył, że odwołanie jako niezasadne nie zasługiwało na uwzględnienie.

Kwestię uprawnień do zasiłku macierzyńskiego reguluje ustawa z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2014 r., poz. 159 t.j.). Zgodnie z art. 29 ust. 5 w/w ustawy, w brzmieniu po wejściu w życie z dniem 17 czerwca 2013 r. zmian dokonanych na mocy ustawy z dnia 28 maja 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 675), zasiłek macierzyński przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz okres urlopu rodzicielskiego, z zastrzeżeniem ust. 6.

Zgodnie z art. 179¹ Kodeksu pracy, pracownica, nie później niż 14 dni po porodzie, może złożyć pisemny wniosek o udzielenie jej, bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, dodatkowego urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze wynikającym z art. 182¹ § 1, a bezpośrednio po takim urlopie - urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze wynikającym z art. 182^{1a} § 1; pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownicy.

Stosownie do art. 182^{1a} § 1 kodeksu pracy, bezpośrednio po wykorzystaniu dodatkowego urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze określonym w art. 182¹ § 1, pracownik ma prawo do urlopu rodzicielskiego w wymiarze do 26 tygodni - niezależnie od liczby dzieci urodzonych przy jednym porodzie. Zgodnie z § 2 urlop rodzicielski jest udzielany jednorazowo albo nie więcej niż w trzech częściach, z których żadna nie może być krótsza niż 8 tygodni, przypadających bezpośrednio jedna po drugiej - w wymiarze wielokrotności tygodnia. Stosownie do § 3 z urlopu rodzicielskiego mogą jednocześnie korzystać oboje rodzice dziecka. W takim przypadku łączny wymiar urlopu nie może przekraczać wymiaru określonego w § 1, a zgodnie z § 4 urlopu rodzicielskiego udziela się na pisemny wniosek pracownika, składany w terminie nie krótszym niż 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu; pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownika. W § 5 jest mowa, że we wniosku o udzielenie urlopu rodzicielskiego określa się termin zakończenia dodatkowego urlopu macierzyńskiego, a w przypadku gdy wniosek dotyczy kolejnej części urlopu rodzicielskiego - termin zakończenia poprzedniej części tego urlopu oraz okres dotychczas wykorzystanego urlopu. Pracownik składający wniosek dołącza do wniosku pisemne oświadczenie o braku zamiaru korzystania z urlopu przez okres wskazany we wniosku przez drugiego z rodziców dziecka albo o okresie, w którym drugi z rodziców dziecka zamierza korzystać z tego urlopu w okresie objętym wnioskiem.

Powyższe przepisy odnoszą się do pracowników, natomiast J. K. podlegała ubezpieczeniu chorobowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą. Oznacza to, że nie istniał dla niej pracodawca, któremu powinna składać wnioski o udzielenie urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego, a w celu uzyskania zasiłku macierzyńskiego powinna zwrócić się bezpośrednio do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Obowiązywały ją także wymogi zawarte w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U z 2014 r., poz. 1594 t. j.), obowiązującego w stanie prawnym aktualnym dla niniejszej sprawy Zgodnie z § 18a pkt 3 w/w Rozporządzenia, dowodem stanowiącym podstawę przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonemu za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego, w razie gdy zasiłek macierzyński za okres bezpośrednio poprzedzający okres objęty wnioskiem o udzielenie tego urlopu był pobierany przez tego ubezpieczonego, jest, w przypadku osoby niebędącej pracownikiem - jego wniosek złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego. Oznacza to, że termin do złożenia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego, J. K. powinna była złożyć najpóźniej w dniu 28 czerwca 2015 r. Odwołująca się uchybiła temu terminowi, gdyż wniosek złożyła dopiero w dniu 7 sierpnia 2015 r. Sąd uznał zatem, iż odwołującej się nie przysługiwał zasiłek rodzicielski w wymiarze 26 tygodni, w okresie od 29 czerwca 2015 r. do 27 grudnia 2015 r.

Sąd Rejonowy powziął wątpliwość co do tego, czy § 20 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (dotyczący wprawdzie dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonemu za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu ojcowskiego, ale wprowadzający analogiczny termin do złożenia wniosku, tj. przed terminem rozpoczęcia korzystania z zasiłku macierzyńskiego), w zakresie, w jakim określa termin do złożenia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego, jest zgodny z art. 59 ust. 15 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, a przez to z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Wyrokiem z dnia z dnia 24 marca 2015 r. w sprawie P 42/13 (Dz. U. poz. 486) Trybunał Konstytucyjny orzekł następująco:

1. § 18 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2014 r. poz. 1594), w brzmieniu obowiązującym od 9 maja 2012 r. do 25 listopada 2013 r., w zakresie, w jakim określa termin do złożenia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego, jest zgodny z art. 59

ust. 15 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2014 r. poz. 159) oraz z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

2. § 20 pkt 3 rozporządzenia powołanego w punkcie 1 w zakresie, w jakim określa termin do złożenia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego, jest zgodny z art. 59 ust. 15 ustawy powołanej w punkcie 1 oraz z art. 92 ust. 1 Konstytucji.

W uzasadnieniu Trybunał Konstytucyjny m.in. uznał, że zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zasiłek macierzyński przysługuje „przez okres”, a więc w trakcie okresu zasiłkowego, którym jest w przypadku pracowników – właściwy urlop, a w przypadku innych ubezpieczonych – okres równoważny temu urlopowi. Okres ten ma przy tym korespondować zasadniczo z okresem faktycznego korzystania z zasiłku przez wnioskodawców. Korzystanie z zasiłku macierzyńskiego w okresie zasiłkowym pracownikom gwarantują generalnie przepisy kodeksu pracy, uzależniając wprost realizację prawa do urlopu od wystąpienia ze stosownym wnioskiem podającym datę rozpoczęcia urlopu, która jest zarazem początkową datą okresu zasiłkowego. W odniesieniu natomiast do ubezpieczonych niebędących pracownikami, tego rodzaju gwarancję stwarza zasadniczo taka interpretacja przepisów ustawowych i wykonawczych, zgodnie z którą osoby te winny składać wniosek o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego przed początkiem wskazywanego w nim okresu zasiłkowego. W odniesieniu więc do wszystkich świadczeniobiorców termin końcowy na złożenie wniosku o przyznanie i wypłatę zasiłku musi przypadać najpóźniej w przededniu rozpoczęcia okresu, przez który zasiłek ów ma przysługiwać. Przepisy ustawy zasiłkowej nie różnicują w tej mierze sytuacji ubezpieczonych w zależności od tego, czy są, czy też nie są pracownikami. Regulacja zasiłku macierzyńskiego urzeczywistnia cel bowiem, którym jest zrekompensowanie ubezpieczonym utraconego bądź zmniejszonego zarobku i zabezpieczenie źródła dochodu przez okres, a zatem w trakcie przerwy w pracy lub innej działalności zarobkowej, spowodowanej koniecznością zapewnienia opieki dziecku w pierwszym okresie jego życia. Przynajmniej więc w założeniu podstawę utrzymania osoby sprawującej osobistą opiekę nad nowo narodzonym dzieckiem stanowiąc ma zasiłek macierzyński. Trybunał ponadto stwierdził, że skoro najpóźniejszy z możliwych do ustalenia terminów na złożenie wniosku o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego wynika z ustawy, to zaskarżone przepisy rozporządzenia, wskazując jako graniczny w tym względzie ów najpóźniejszy termin, nie wprowadziły żadnej normatywnej nowości, a jedynie doprecyzowały to, co wyraził (choć nie wprost) ustawodawca. W tej sytuacji nie do obrony był zarzut, że organ wydający rozporządzenie uzależnił skorzystanie z dobrodziejstwa ustawy od zachowania nieznanego ustawie terminu, wykraczając poza granice ustawowego upoważnienia i samodzielnie dokonując regulacji godzącej w prawa ubezpieczonych. W badanym zakresie kwestionowane przepisy nie uzupełniają ustawy, nie normują materii przez nią pominiętych, w szczególności zaś nie rozbudowują przesłanek (warunków) przysługiwania i korzystania z zasiłku macierzyńskiego przez ubezpieczonych niebędących pracownikami. Przepisy te precyzują jedynie to, co z ustawy wynika. Trybunał Konstytucyjny uznał więc, że zaskarżone przepisy rozporządzenia pozostają w związku merytorycznym i funkcjonalnym z rozwiązaniami ustawowymi, tworząc wspólnie z nimi spójną, zdeterminowaną przez ustawodawcę, całość. Realizują przy tym cel wykonania ustawy, jakim jest m.in. określenie dowodów stanowiących podstawę ustalania prawa do zasiłków, a także postępowania w tych sprawach.

Mając na uwadze powyższe, Sąd I instancji w składzie rozpoznającym sprawę doszedł do przekonania, że zastosowanie przez organ rentowy § 18a pkt 3 w/w Rozporządzenia, zakreślającego termin do złożenia wniosku o przyznanie zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego, było prawidłowe także w świetle powyższego stanowiska Trybunału Konstytucyjnego.

Ustosunkowując się do natomiast do pozostałych argumentów strony odwołującej się Sąd zważył, że ustawa zasiłkowa nie zawiera przepisów przewidujących procedurę przywrócenia uchybionego terminu do złożenia wniosku o zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego, stąd wskazane przez nią w piśmie z 7 sierpnia 2015 r. okoliczności, z których większość leżała po jej stronie, tak jak brak stosownej wiedzy czy zaniedbania księgowego, nie mogły mieć wpływu na przyznanie prawa do zasiłku macierzyńskiego. Nadto w ocenie Sądu brak wydania i doręczenia przez organ rentowy decyzji w przedmiocie wniosków z 29 grudnia 2014 r. nie stanowił usprawiedliwienia dla przekroczenia terminu. Skoro bowiem świadczenie było wypłacane odwołującej się i jednocześnie nie uzyskała ona decyzji odmownej, to należało przyjąć, że wnioski zostały uwzględnione zgodnie z żądaniem. Gdyby odwołująca się

miała wątpliwości w tej kwestii, to mogła skontaktować się chociażby telefonicznie z pracownikami ZUS-u, co z resztą czyniła. Brak podjęcia przez sześć miesięcy jakichkolwiek działań w celu ustalenia okresu, za jaki przyznano jej zasiłek, nie może stanowić okoliczności usprawiedliwiającej. Wreszcie, co najistotniejsze, z treści wniosków odwołującej się o udzielenie podstawowego i dodatkowego urlopu macierzyńskiego jednoznacznie wynikało żądanie wypłaty zasiłku macierzyńskiego wyłącznie w okresie od 29 grudnia 2014 r. do 28 czerwca 2015 r. Tym samym treść jej jednoznacznych oświadczeń przeczy tezie o chęci skorzystania z zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego, przypadający po 28 czerwca 2015 r.

Nadto w rozpoznawanej sprawie nie mogły zostać skutecznie podniesione zarzuty dotyczące naruszenia przepisów postępowania administracyjnego. Jest to stanowisko ugruntowane w orzecznictwie. Na przykład w wyroku z dnia 27 kwietnia 2010 r. (II UK 336/09, LEX nr 604222) Sąd Najwyższy sformułował tezę, że "naruszenie przepisów k.p.a. nie stanowi przesłanki wzruszenia decyzji przez sąd pracy i ubezpieczeń społecznych, więc także w tym aspekcie przepisy k.p.a. nie są przez ten sąd stosowane." Z kolei w wyroku z dnia 23 stycznia 2014 r. (III AUa 3285/13, LEX nr 1425401), Sąd Apelacyjny w Katowicach uznał, że „od momentu wniesienia odwołania od decyzji organu rentowego do sądu rozpoznawana sprawa staje się sprawą cywilną, podlegającą rozstrzygnięciu według zasad właściwych dla tej kategorii. Odwołanie od decyzji pełni rolę pozwu, a jego zasadność ocenia się na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego. Na tego rodzaju wadach decyzji skupia się też postępowanie sądowe, a wady spowodowane naruszeniem przepisów postępowania przed organem rentowym, pozostają w zasadzie poza przedmiotem postępowania. Konsekwentnie, podstawą rozstrzygnięcia sądowego mogą być tylko przepisy prawa materialnego (i ewentualnie postępowania cywilnego), a nie przepisy procedury administracyjnej.”

Odwołująca się, reprezentowana przez fachowego pełnomocnika z askarżyła wyrok Sądu Rejonowego w całości. Wyrokowi zarzuciła:

a) naruszenie przepisów prawa materialnego:

i) art. 29 Ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (ustawa zasiłkowa) określającego przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego, poprzez przyjęcie, że katalog przesłanek o którym mowa w tym przepisie nie jest katalogiem zamkniętym, a dodatkową przesłanką nabycia prawa do zasiłku jest złożenie wniosku o wypłatę zasiłku w terminie określonym w § 18a pkt 3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (rozporządzenie MPiPS), niespełnienie której pozbawia Odwołującą prawa do zasiłku macierzyńskiego, a w konsekwencji prowadzi do wygaśnięcia roszczenia Odwołującej;

ii) art. 67 ustawy zasiłkowej poprzez jego pominięcie, gdy tymczasem przepis ten *expressis verbis* wskazuje, że roszczenia o wypłatę zasiłków, w tym macierzyńskiego ulegają przedawnieniu; co oznacza, że do dnia przedawnienia można ich skutecznie dochodzić;

iii) art. 83 Ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (u.s.u.s.), poprzez jego pominięcie, podczas gdy, przepis ten nakłada na Organ rentowy obowiązek wydawania decyzji w zakresie indywidualnych spraw dotyczących m. in. ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. O ile w rozpoznaniu wniosku Odwołującej z dnia 7.08.2015 r. Organ rentowy wydał skarżoną decyzję, tak nie wydał i nie doręczył decyzji (listem zwykłym stosownie do art. 71a u.s.u.s) w rozpoznaniu wniosków Odwołującej z dnia 29.12.2014 r. o wypłatę zasiłku macierzyńskiego przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy (kp) jako okres urlopu macierzyńskiego oraz okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego. Fakt, że w miejsce niewydanych decyzji nastąpiły comiesięczne przelewy zasiłku macierzyńskiego na konto Odwołującej (pierwszego przelewu Organ rentowy dokonał 3.02.2015 r., tj. po 35 dniach od złożenia wniosków o wypłatę), nie zmienia faktu, że negatywne konsekwencje niewydania decyzji przyznającej zasiłek macierzyński za okres urlopu macierzyńskiego i dodatkowego urlopu macierzyńskiego w postaci odmowy wypłaty przez Organ rentowy zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego z powodu niedochowania wymogu złożenia wniosku w terminie obciąża wyłącznie Odwołującą;

b) obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść skarżonego wyroku:

i) art. 328 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego (kpc), poprzez przywołanie w uzasadnieniu wyroku przepisów prawa, w szczególności art. 182^{1a} § 4 kp, nie mającego zastosowania w rozpoznawanym sporze;

ii) art. 7, 8 i 9 Kodeksu postępowania administracyjnego (kpa), w myśl których Organ rentowy jest zobowiązany do należytego i wyczerpującego informowania ubezpieczonych o okolicznościach faktycznych i prawnych, mogących mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków, mieć na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli, prowadzić postępowania w sposób budzący zaufanie. Wydanie i doręczenie Odwołującej decyzji przyznającej zasiłek macierzyński za okres urlopu macierzyńskiego i dodatkowego urlopu macierzyńskiego, określającej jego miesięczną wysokość i okres za jaki zasiłek został decyzją przyznany, pozwoliłyby Odwołującej dochować wymogu, o jakim mowa w § 18a pkt 3 rozporządzenia MPiPS.

Strona apelująca wniosła o:

a. zmianę skarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji Organu rentowego, poprzez przyznanie Odwołującej prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od 29.06.2015 r. do 27.12.2015 r. odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego wraz z odsetkami ustawowymi.

b. zasądzenie od Organu rentowego na rzecz Odwołującej kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji pełnomocnik odwołującej się podkreślił, że postępowanie zainicjowane odwołaniem z dnia 30.09.2015 r. od decyzji Organu rentowego z dnia 7.09.2015 r., znak (...), odmawiającej Odwołującej prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od 29.06.2015 r. do 27.12.2015 r. odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego sprowadzało się do oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji. Z uwagi na niesporny pomiędzy Stronami stan faktyczny sprawy ocena prawidłowości zaskarżonej decyzji ograniczała się wyłącznie do wykładni obowiązujących przepisów prawa.

Pełnomocnik Odwołującej zakwestionował oceny prawne dokonane przez Sąd Rejonowy.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia przepisu prawa materialnego art. 29 ustawy zasiłkowej -pkt 2)a)i) petitum

Przesłanki warunkujące przyznanie Odwołującej prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego określone są w przepisach ustawy zasiłkowej. Odwołująca urodziła dziecko w czasie ubezpieczenia chorobowego. Spełniła więc przesłanki wymagane do nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego. Odwołująca korzystała z podstawowego urlopu macierzyńskiego i dodatkowego urlopu macierzyńskiego otrzymując w okresie obu urlopów zasiłek macierzyński. W okresie urlopu rodzicielskiego została natomiast pozbawiona zasiłku macierzyńskiego, bo Organ rentowy odmówił Jej prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego, albowiem nie dotrzymała Ona terminu określonego przepisami na złożenie wniosku.

Ustawa zasiłkowa nie przewiduje dla nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego przesłanki w postaci złożenia wniosku przez ubezpieczonego o wypłatę tego zasiłku. Przepisy rozporządzenia MPiPS regulujące kwestie dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa nie mogą zmieniać regulacji ustawowej w zakresie materialnoprawnych warunków do przyznania świadczenia.

Wniosek ubezpieczonego złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku za okres urlopu rodzicielskiego, zgodnie z rozporządzeniem MPiPS, wskazuje termin, przy czym termin ten należy, zdaniem pełnomocnika Odwołującej, traktować wyłącznie jako instrukcyjny. Przepisy aktu wykonawczego nie mogą regulować terminu jako pozaustawowej przesłanki, od spełnienia której uzależnione jest prawo do zasiłku macierzyńskiego.

Pełnomocnik odwołującej się zakwestionował przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że wniosek-dowód złożony po terminie, wskazanym w rozporządzeniu MPiPS, pozbawia odwołującą prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego. Minister Pracy i Polityki Społecznej wprowadzając termin, rozumiany przez Sąd Rejonowy jako warunek uzyskania świadczenia, dokonałby regulacji godzącej w prawa ubezpieczonych. Wniosek jako dowód nie może stanowić przesłanki do nabycia zasiłku macierzyńskiego, bo te reguluje wyłącznie ustawa zasiłkowa.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia przepisu art. 67 ustawy zasiłkowej - pkt 2)a)ii) petitum

Wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego złożony przez Odwołującą w dniu 7.08.2015 r., zdaniem pełnomocnika Odwołującej, wymagał badania pod kątem zarzutu przedawnienia roszczenia. Zgodnie natomiast z art. 67 ust 1 ustawy zasiłkowej roszczenie o wypłatę zasiłku macierzyńskiego przedawnia się po upływie 6 miesięcy od ostatniego dnia okresu, za który zasiłek przysługiwał. Roszczenie nieprzedawnione powinno skutkować jego uwzględnieniem.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 83 u.s.u.s. - pkt 2)a)iii) petitum

Organ rentowy ma obowiązek wydania decyzji w zakresie każdej indywidualnej sprawy dotyczącej ustalenia uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Ustawodawca nie różnicuje decyzji. Przepis dotyczy zarówno decyzji uwzględniających żądania jak i decyzji odmawiających prawa do świadczeń. Wypłata świadczeń nie zwalnia Organu rentowego z wydania decyzji. Organ rentowy ma obowiązek znać i przestrzegać przepisów obowiązującego prawa, a nadto czuwać, aby ubezpieczony nie poniósł szkody.

W odniesieniu do zarzutu obrazu przepisów postępowania tj. art. 328 § 2 k.p.c. - pkt 2)b)i) petitum

Uzasadnienie wyroku powinno zawierać wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa, mających zastosowanie w rozpoznawanym sporze. Cytowanie przepisów nie mających zastosowania w sprawie jest niecelowe. Wypełnia one uzasadnienie treścią niezrozumiałą dla strony postępowania. Sąd Rejonowy powołuje w uzasadnieniu art. 182^{la} § 4 kp (podobnie Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie). Tymczasem brak jest podstaw do uznania, iż termin dla pracownika do wystąpienia o urlop rodzicielski należy przez analogię stosować do wniosku ubezpieczonego o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego. Termin przewidziany w tym przepisie dotyczy wyłącznie stosunku pracy i relacji pracownik/pracodawca, a nadto wniosku o urlop rodzicielski, a nie o wypłatę zasiłku. Termin wskazany w art. 182^{la} § 4 kp, nie krótszy niż 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z urlopu został wprowadzony przez ustawodawcę dla ochrony interesów pracodawcy. Ten dla zapewnienia sprawnej organizacji pracy, winien mieć z wyprzedzeniem wiedzę o dalszej dłuższej nieobecności pracownika, aby uniknąć utrudnień w funkcjonowaniu zakładu pracy. Takiego zagrożenia interesów nie ma w przypadku Organu rentowego. Odpadają tym samym względy celowościowe, dla których należałoby ten przepis stosować do ubezpieczonych nie będących pracownikami. Przepisy ustawy zasiłkowej nie odsyłają do odpowiedniego stosowania ww. przepisu kp przy występowaniu o zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego. Przepisy kp stosuje się z mocy przepisów ustawy zasiłkowej jedynie w odniesieniu do tych przepisów, które ustalają wymiar urlopu.

W odniesieniu do zarzutu obrazu przepisów postępowania, tj. art. 7, 8 i 9 - pkt. 2) b)ii) petitum

Sąd pominął w rozstrzygnięciu zarzuty pełnomocnika Odwołującej dotyczące naruszenia przez Organ rentowy przepisów postępowania administracyjnego, albowiem w ocenie Sądu „nie mogły być skutecznie podniesione” (za uzasadnieniem). Takie stanowisko Sądu Rejonowego stoi w sprzeczności z art. 178 Konstytucji RP, zgodnie z którym sędziowie w sprawowaniu swego urzędu są niezawisli i podlegają jedynie Konstytucji i ustawom. Pełnomocnik Odwołującej nie podnosił zarzutu nieważności skarżonej decyzji administracyjnej i nie zgłaszał żądania wyeliminowania tej decyzji z obrotu prawnego. Wyłącznie taki zarzut i takie żądanie pozostawałyby poza przedmiotem postępowania toczącym się przed Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Tymczasem zarzuty zgłoszone w odwołaniu były innej natury. Sąd Rejonowy nie mógł nie dostrzec naruszenia przepisów postępowania administracyjnego przez Organ rentowy poprzez niewydanie decyzji o przyznaniu zasiłku macierzyńskiego za okres

urlopu macierzyńskiego i dodatkowego urlopu macierzyńskiego. Dostrzeżenie tych naruszeń powinno skutkować zmianą skarżonej decyzji, zgodnie z żądaniem Odwołującej. Wbrew stanowisku Sądu Rejonowego, zdaniem pełnomocnika Odwołującej, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ma obowiązek czynić ustalenia, również w odniesieniu do ewentualnego naruszenia przepisów postępowania administracyjnego przez Organ rentowy na użytek prowadzonego przez siebie postępowania. Pominięcie tych zarzutów prowadzi w istocie do nierówności podmiotów wobec prawa. O ile Odwołująca miała obowiązek złożenia wniosku o świadczenie w terminie, o tyle Organ rentowy miał obowiązek wydać decyzje.

Zgodnie z art. 9 kpa Organ rentowy przy ustalaniu prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego jest zobowiązany do należytego i wyczerpującego informowania strony o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie jej praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania oraz czuwania nad tym, aby strona uczestnicząca w postępowaniu nie poniosła szkody z powodu niezajomości prawa i w tym celu udzielania jej niezbędnych wyjaśnień. Z zasady ochrony zaufania obywatela do prawidłowości działań organów administracji i Sądów wynika, że nie powinien być narażony na szkodę obywatel działający w przekonaniu, iż odnoszące się doń działania organów państwa są prawidłowe i odpowiadające prawu. Organy administracji obowiązują bezwzględny zakaz wykorzystywania niezajomości prawa przez obywateli lub przerzucania skutków zawinionych działań organów na obywatela.

Niewydanie przez Organ rentowy decyzji w rozstrzygnięciu wniosków Odwołującej z dnia 29.12.2014 r., pozbawiło w konsekwencji Odwołującą prawa do należnego jej świadczenia, co w pełni usankcjonował Sąd skarżonym wyrokiem.

Zaniechanie wydania decyzji przez Organ rentowy stoi w sprzeczności z art. 8 kpa, zgodnie z którym organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, a także art. 7 kpa, według którego w toku postępowania organ administracji publicznej stoi na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmuje wszelkie czynności do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli.

W odniesieniu do cytowanego przez Sąd Rejonowy wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24.03.2015 r., sygn. akt P 42/13 pełnomocnik Odwołującej nie podnosił ani w odwołaniu od decyzji Organu rentowego, ani w niniejszej apelacji zarzutu niezgodności przepisów rozporządzenia MPiPS z ustawą zasiłkową czy Konstytucją.

Trybunał Konstytucyjny nie rozważał zarzutów podnoszonych w tej apelacji, a rozstrzygał jedynie o konstytucyjności przepisów rozporządzenia MPiPS i jej zgodności z ustawą zasiłkową. Nie poświęcił swej uwagi art. 67 ustawy zasiłkowej, przedstawionej w pytaniu prawnym w innym kontekście aniżeli w tej apelacji, a mianowicie wykładni art. 29 ust. 5 ustawy zasiłkowej przez pryzmat art. 67 ustawy zasiłkowej. Rozważania i w konsekwencji wyrok Trybunału Konstytucyjnego zapadły bez odniesienia do ewentualnych naruszeń przepisów postępowania administracyjnego i art. 83 u.s.u.s, które pełnomocnik Odwołującej podnosi w tej apelacji.

Zdaniem pełnomocnika Odwołującej, ww. wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie stoi na przeszkodzie zmianie skarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji Organu rentowego z przyczyn wskazanych w tej apelacji.

W odniesieniu do żądania zasądzenia odsetek ustawowych pełnomocnik odwołującej się podniósł, że podstawą prawną dla żądania zasądzenia odsetek ustawowych stanowi art. 85 ust. 1 u.s.u.s. Organ rentowy, stosownie do art. 64 ust. 1 ustawy zasiłkowej wypłaca zasiłki bieżąco po stwierdzeniu uprawnień, nie później jednak niż w ciągu 30 dni od daty złożenia dokumentów niezbędnych do stwierdzenia uprawnienia. Wobec wniosku Odwołującej z dnia 7.08.2015 r., Organ rentowy miał obowiązek rozpocząć wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego na rzecz Odwołującej najpóźniej w dniu 7.09.2015 r., tj. dniu wydania przez Organ rentowy decyzji odmownej.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1.02.1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczenia społecznego odsetki

wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń do dnia wypłaty świadczeń.

Nie czyniąc z tego osobnego zarzutu apelacyjnego, pełnomocnik Odwołującej zwrócił uwagę Sądu odwoławczego na fakt, że rozstrzygnięcia w sprawach o zasiłek macierzyński różnią się w różnych apelacjach. Zgodnie z Konstytucją RP wszyscy są wobec prawa równi. Co więcej wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

Tymczasem wyroki w sprawach jak niniejsza, zależą od wykładni prawa. Orzeczenia wydane w podobnych sprawach, dostępne dla każdego zainteresowanego na Portalu Orzeczeń Sądów Powszechnych pod adresem <http://orzeczenia.ms.gov.pl/search/simple/>, wskazują że prawo wolno interpretować w różny sposób. Zdaniem pełnomocnika Odwołującej, taki stan jest krzywdzący wyłącznie dla ubezpieczonych, wchodzących w spory z organami rentowymi.

Reasumując, pełnomocnik apelującej podkreślił, że odwołująca nie złożyła wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres od 29.06.2015 r. do 27.12.2015 r. odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego w terminie określonym rozporządzeniem MPiPS, albowiem wobec braku decyzji Organu rentowego przyznającej zasiłek macierzyński za okres urlopu macierzyńskiego i dodatkowego urlopu macierzyńskiego, zwłoki w wypłacie zasiłku macierzyńskiego za urlop podstawowy i dodatkowy macierzyński, Odwołująca nie była w stanie ustalić ostatniego dnia przyznanego okresu zasiłkowego. To Organ rentowy swoim działaniem (zaniechaniem wydania decyzji) spowodował niezawinione przez Odwołującą uchybienie terminu. Zdaniem pełnomocnika Odwołującej, daje to podstawy do zmiany skarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji Organu rentowego. W tym stanie rzeczy apelacja niniejsza stała się konieczna i uzasadniona.

Organ rentowy nie złożył odpowiedzi na apelację i nie zajął stanowiska procesowego do chwili zamknięcia rozprawy apelacyjnej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu. Wyrok Sądu I instancji odpowiada prawu.

Stan faktyczny był pomiędzy stronami bezsporny i został prawidłowo ustalony przez Sąd Rejonowy. Zarzuty apelacyjne nie dotyczyły ustaleń faktycznych Sądu I instancji, wobec powyższego nie ma potrzeby dokonywania tych ustaleń na nowo w postępowaniu przed Sądem

II Instancji, a Sąd Okręgowy przyjmuje za własne ustalenia poczynione w procesie przed Sądem Instancji. Nie ulega wątpliwości, że wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres od 29 czerwca 2015 r. do 27 grudnia 2015 r. został złożony przez odwołującą się J. K. po terminie przewidzianym przez § 18a pkt 3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Sporny w sprawie był charakter terminu określonego w wyżej wskazanym przepisie. Zarówno przed Sądem I instancji, jak i w postępowaniu apelacyjnym pełnomocnik odwołującej się zmierzał do wykazania, że nie jest konieczne dochowanie terminu określonego w Rozporządzeniu, aby możliwe było nabycie prawa do wypłaty świadczenia.

W apelacji pełnomocnik skarżącej zarzucił wyrokowi I instancji naruszenie przepisu art. 29 Ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa określającego przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego

z ubezpieczenia społecznego, poprzez przyjęcie, że katalog przesłanek o których mowa w tym przepisie nie jest katalogiem zamkniętym, a dodatkową przesłanką nabycia prawa do zasiłku jest złożenie wniosku

o wypłatę zasiłku w terminie określonym w § 18a pkt 3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Zarzut ten Sąd Okręgowy uznał za niezasadny. Podkreślić należy, że jedną z podstawowych zasad postępowania w sprawach dotyczących ubezpieczeń społecznych jest zasada wnioskowości. O ile nie ulega wątpliwości, że prawo do wielu świadczeń z ubezpieczenia społecznego powstaje z mocy prawa, to do realizacji prawa i jego wypłaty konieczne jest złożenie wniosku o określonej treści. Odwołująca się nie uzyskałaby wypłaty zasiłku, gdyby nie został złożony właściwy wniosek. Ponadto, wniosek ten musi być złożony w określonym terminie, aby mógł wywrzeć skutki prawne i aby możliwe było prawidłowe zrealizowanie świadczenia.

Wbrew twierdzeniom pełnomocnika odwołującej się, wskazanie w rozporządzeniu wykonawczym przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w paragrafie 18a pkt 3 terminu w jakim należy złożyć wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego, nie jest poszerzeniem katalogu przesłanek nabycia prawa do zasiłku, a jedynie precyzuje te okoliczności, które wynikają z ustawy.

O kwestii tej wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny w zacytowanym przez Sąd I instancji w uzasadnieniu wyroku. W ocenie Sądu Okręgowego, sprawa niemniejsza nie może być rozpoznawana w oderwaniu od cytowanego Wyroku z dnia 24 marca 2015 r. sygn. akt P 42/13. Niewątpliwie orzeczenie to ma istotne znaczenie dla określenia, czy Minister Pracy

i Polityki Socjalnej w sposób właściwy określił przepisy wykonawcze i czy był uprawniony do takiego oznaczenia terminu na złożenie wniosku o wypłatę świadczenia. Pełnomocnik skarżącej podkreślał, że Trybunał Konstytucyjny w omawianym orzeczeniu nie odniósł się do kwestii przedawnienia roszczeń określonej w treści art. 67 ustawy zasiłkowej. Zarzut naruszenia tego przepisu podniosła też pełnomocnik ubezpieczonej w apelacji.

Dodać także należy, że błędnym jest twierdzenie pełnomocnika odwołującej się, że termin określony rozporządzeniem Ministra Pracy

i Polityki Społecznej jest jedynie terminem instrukcyjnym. Instytucja terminów instrukcyjnych nie jest znana przepisom prawa ubezpieczeń społecznych, które są przepisami prawa bezwzględnie obowiązującymi. Termin instrukcyjny skutkowałby tym, że ubezpieczeni mogliby składać wnioski o wypłatę świadczenia w dowolnym okresie. Określony przez Ministra termin ma charakter dyscyplinujący i gwarantujący, że osoby, które dbają o swoje sprawy i dochowują należytej staranności, otrzymają świadczenie o ile spełniły przesłanki określone ustawą. W ocenie Sądu Okręgowego, termin na złożenie wniosku o kreślony w rozporządzeniu należy uznać za termin materialnoprawny, po którego upływie **roszczenie o wypłatę** świadczenia wygasa.

Sąd Najwyższy w Wyroku z dnia 16 kwietnia 2016 r. I UK 146/15 podkreślił, że przewidziane w § 18 pkt 2 i § 18a pkt 3 rozporządzenia terminy są zawitymi terminami prawa materialnego, które charakteryzują się tym, iż ich niedochowanie uniemożliwia - na skutek upływu czasu - skuteczne dochodzenie roszczeń. Nie mają też do nich zastosowania przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (czy też Kodeksu postępowania administracyjnego) dotyczące uchybienia i przywracania terminu.

W tym samym cytowanym wyroku, Sąd Najwyższy odnosząc się do grupy ubezpieczonych prowadzących własną pozarolniczą działalność gospodarczą podkreślił, że wystarczy, aby wniosek o ten zasiłek (macierzyński) został zgłoszony, jak tego wymagają § 18 pkt i § 18a pkt 3 rozporządzenia, przed terminem rozpoczęcia korzystania z zasiłku, odpowiednio za okres ustalony jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego bądź ustalony jako okres urlopu rodzicielskiego, to znaczy choćby w dniu poprzedzającym rozpoczęcie korzystania z zasiłku.

Zgodnie z treścią art. 67 ust. 1 ustawy zasiłkowej roszczenie o wypłatę zasiłku chorobowego, wyrównawczego, macierzyńskiego oraz opiekuńczego przedawnia się po upływie 6 miesięcy od ostatniego dnia okresu, za który zasiłek przysługuje.

Przepisy o przedawnieniu mają charakter stabilizujący stosunki prawne i gwarantują ich pewność, dopuszczenie bowiem możliwości realizowania roszczeń bez jakiegokolwiek ograniczenia w czasie prowadziłoby do sytuacji, w której strony pozostawałyby przez dziesiątki lat w niepewności co do swej sytuacji prawnej (por. wyrok SN z dnia 12 lutego 1991 r., III CRN 500/90, OSNCP 1992, nr 7-8, poz. 137).

Podkreślić należy, że czym innym jest nabycie prawa do świadczenia, a czym innym jego wypłata. Ubezpieczona spełniająca prawa przewidziane w ustawie zasiłkowej, aby uzyskać wypłatę zasiłku była zobowiązana do złożenia stosownego wniosku. Gdyby doszło do złożenia takiego wniosku w terminie określonym przez Rozporządzenie, to dopiero od daty złożenia tego wniosku rozpoczyna bieg terminu przedawnienia o którym mowa w art. 67 ustawy zasiłkowej. A więc, przepis art. 67 ustawy zasiłkowej ma zastosowanie do roszczenia o wypłatę zasiłku. Skoro zaś odwołująca nie złożyła w odpowiednim terminie stosownego wniosku, to nie nabyła prawa do wypłaty świadczenia.

W ocenie Sądu Okręgowego całkowicie chybionym jest zarzut naruszenia art. 83 ustawy z dnia 13 października 1999 r. systemie ubezpieczeń społecznych. Przepis ten wskazuje w ustępie 1, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności:

- 1) zgłaszania do ubezpieczeń społecznych;
- 2) przebiegu ubezpieczeń;
- 3) ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek;
- 3a) ustalania wymiaru składek na Fundusz Emerytur Pomostowych i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu tych składek;
- 4) ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;
- 5) wymiaru świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Regulacja ta nie nakłada więc na organ obowiązku wdawania decyzji we wszystkich kwestiach dotyczących świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy nie wydaje więc osobnych decyzji o przyznaniu zasiłku chorobowego, o ile przyznanie świadczenia jest zgodne z wnioskiem ubezpieczonego. Podkreślić należy z całą mocą, że to nie z uwagi na niewydanie przez ZUS decyzji o przyznaniu wcześniejszych zasiłków odwołująca się nie złożyła prawidłowo wniosku o zasiłek za okres od 29 czerwca 2015 r. do 27 grudnia 2015 r. Skoro odwołująca się nie była pewna, co do tego kiedy powinna złożyć stosowny wniosek, to nic nie stało na przeszkodzie, aby wniosek ten złożyć z odpowiednim wyprzedzeniem. Możliwe było też zwrócenie się do organu rentowego ze stosownym zapytaniem.

Całkowicie bezzasadnym okazał się zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Pełnomocnik odwołującej podkreślił, że Sąd przywołał w uzasadnieniu wyroku przepisy prawa, w szczególności art. 182^{1a} § 4 KP nie mające zastosowania w rozpoznawanym sporze. Jednocześnie, nie wskazano w jaki sposób przytoczenie takich przepisów miało wpłynąć na treść rozstrzygnięcia. Brak wskazania argumentacji w tym zakresie uniemożliwia odniesienie się do tego zarzutu apelacyjnego. W ocenie Sądu II instancji tak skonstruowany zarzut nie był skuteczny. Odnośnie zaś stosowania przepisów kodeksu pracy na potrzeby związane z ustaleniem prawa do zasiłku macierzyńskiego dla osób prowadzących własną pozarolniczą działalność gospodarczą, wypowiedział się Sąd Najwyższy w cytowanym już wyżej orzeczeniu z dnia 12 kwietnia 2016 r. I UK 146/15, nie kwestionując odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu Pracy do tych osób.

Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu, iż naruszenia przepisów postępowania administracyjnego nie stanowią przedmiotu badania w postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych rozpoznawanych przez sądy powszechne. Naruszenie przepisów k.p.a. nie stanowi przesłanki wzruszenia decyzji przez

sąd pracy i ubezpieczeń społecznych, więc także w tym aspekcie przepisy k.p.a. nie są przez ten sąd stosowane. Sąd powszechny badając odwołanie koncentruje się na zbadaniu sprawy merytorycznie. Stąd w regulacji kodeksu postępowania cywilnego brak przepisów, które umożliwiałyby uchylanie decyzji w razie stwierdzenia naruszenia procedury administracyjnej. Uchylenie zaskarżonej decyzji jest możliwe tylko w wyjątkowych przypadkach, to jest między innymi przez Sąd II instancji, kiedy jednocześnie uchyla on zaskarżony wyrok i decyzję i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania do organu, oraz w przypadku uchylenia decyzji i przekazania jej do organu w sytuacji powstania nowych okoliczności dotyczących zdolności do pracy po badaniu przez Komisję Lekarską ZUS.

Skoro zaś Sąd Rejonowy nie miał podstawy do badania czy doszło do naruszenia przepisów kodeksu postępowania administracyjnego, który ma tylko odpowiednie zastosowanie do postępowania w sprawach ubezpieczeniowych, to nie jest możliwe stwierdzenie, że doszło do naruszenia przepisów art. 7, 8 i 9 kpa w postępowaniu przed sądem powszechnym prowadzonym na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

Skoro wszystkie zarzuty apelacyjne okazały się być bezzasadne, to nie zaistniały przesłanki do zmiany zaskarżonego wyroku. Nie było również podstaw do przyznania odwołującej się odsetek ustawowych od poszczególnych rat miesięcznych niewypłaconego zasiłku. Należy podkreślić, że w zaskarżonej decyzji organ odmówił wypłaty zasiłku macierzyńskiego. Natomiast przedmiotem decyzji nie było roszczenie o odsetki. Zakres odwołania do Sądu jest określony przedmiotem decyzji. Wobec tego, ani Sąd I instancji ani Sąd odwoławczy nie miał podstaw do orzeczenia o odsetkach za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 385 k.p.c.

SSO Renata Gąsior SSO Marcin Graczyk SSO Małgorzata Jarząbek